2025/2022

3.10.2025

NÕUKOGU OTSUS (EL) 2025/2022,

2. oktoober 2025,

mis käsitleb Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelise kirjavahetuse vormis lepingu (millega muudetakse Euroopa – Vahemere piirkonna lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) protokolle nr 1 ja nr 4) liidu nimel allkirjastamist ja ajutist kohaldamist

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõikega 5,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) 10. septembril 2025 andis nõukogu komisjonile volitused alustada Maroko Kuningriigiga läbirääkimisi Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelise kirjavahetuse vormis lepingu üle, millega muudetakse Euroopa – Vahemere piirkonna lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) protokolle nr 1 ja nr 4.

(2) Euroopa – Vahemere piirkonna leping, millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel [1] (edaspidi „assotsieerimisleping“), jõustus 1. märtsil 2000.

(3) Euroopa Liidu Kohus (edaspidi „kohus“) selgitas oma 21. detsembril 2016 kohtuasjas C-104/16 P [2] tehtud otsuses, et assotsieerimisleping hõlmab üksnes Maroko Kuningriigi territooriumi, mitte Lääne-Sahara mitteautonoomset territooriumi, mis on Maroko Kuningriigist eraldiseisev.

(4) Selleks, et luua õiguslik alus assotsieerimislepingus sätestatud tariifsete soodustuste andmiseks Lääne-Saharast pärit kaupadele, sõlmisid Euroopa Liit ja Maroko Kuningriik kirjavahetuse vormis lepingu, millega muudetakse assotsieerimislepingu protokolle nr 1 ja nr 4 [3] (edaspidi „kirjavahetuse vormis leping“), mis allkirjastati 25. oktoobril 2018. Kirjavahetuse vormis leping kiideti heaks nõukogu nõukogu otsusega (EL) 2019/217 [4].

(5) Liidetud kohtuasjades C-779/21 P ja C-799/21 P [5] 4. oktoobril 2024 kohtu tehtud otsuse tulemusel kaotab otsus (EL) 2019/217 kehtivuse 4. oktoobril 2025.

---

[1] EÜT L 70, 18.3.2000, lk 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2000/204/oj.

[2] Euroopa Kohtu 21. detsembri 2016. aasta otsus kohtuasjas Euroopa Liidu Nõukogu *vs.* Rahvarinne Saguia-el-Hamra ja Rio de Oro vabastamiseks (Polisario Rinne), C-104/16 P, ECLI:EU:C:2016:973.

[3] Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vaheline kirjavahetuse vormis leping, millega muudetakse Euroopa – Vahemere piirkonna lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) protokolle nr 1 ja nr 4 (ELT L 34, 6.2.2019, lk 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2019/217/oj).

[4] Nõukogu 28. jaanuari 2019. aasta otsus (EL) 2019/217 Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelise kirjavahetuse vormis lepingu (millega muudetakse Euroopa – Vahemere piirkonna lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) protokolle nr 1 ja nr 4) sõlmimise kohta (ELT L 34, 6.2.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2019/217/oj).

[5] Euroopa Kohtu 4. oktoobri 2024. aasta otsus liidetud kohtuasjades Euroopa Komisjon ja Euroopa Liidu Nõukogu *vs.* Rahvarinne Saguia-el-Hamra ja Rio de Oro vabastamiseks (Polisario Rinne), C-779/21 P ja C-799/21 P, ECLI:EU:C:2024:835.

(6) Oluline on tagada, et aastate jooksul tekkinud kaubavood ei katkeks ning et assotsieerimislepingu kohaseid tariifseid soodustusi kohaldataks Lääne-Saharast pärit kaupade suhtes, järgides samal ajal täielikult tingimusi, mis on sätestatud liidetud kohtuasjades C-779/21 P ja C-799/21 P kohtu tehtud otsuses.

(7) Järjestikustes komisjoni talituste töödokumentides on komisjon leidnud, et tariifsete soodustuste laiendamisel Lääne-Saharast pärit toodetele on otsene mõju teatavatele põllumajandus- ja kalandussektori toodetele Lääne-Sahara territooriumil. Tänu kirjavahetuse vormis lepingu kohaldamisele hoiti 2022. aastal kokku 44,4 miljonit eurot tollimakse 590 miljoni euro eest eksporditud toodetelt.

(8) Kohus leidis liidetud kohtuasjades C-779/21 P ja C-799/21 P tehtud otsuses, et igal Lääne-Saharat käsitleval lepingul Maroko Kuningriigiga peab olema Lääne-Sahara rahva nõusolek. Lisaks sellele otsustas Euroopa Kohus, et nõusolekut võib eeldada tingimusel, et kõnealune leping ei tekita Lääne-Sahara rahvale kohustusi ning et rahvas saab Lääne-Sahara territooriumil asuvate loodusvarade kasutamisest tuleneva täpse, konkreetse, olulise ja kontrollitava kasu, mis on proportsionaalne selle kasutamise ulatusega. Selle kasuga peavad kaasnema tagatised, et taoline kasutamine toimub säästva arengu põhimõttega kooskõlas olevatel tingimustel.

(9) Lisaks selgitas kohus kohtuasjas C-399/22 ([6]) 4. oktoobril 2024 tehtud otsuses, et Lääne-Sahara territooriumi tuleb käsitada eraldiseisva tolliterritooriumina Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 ([7]) artikli 60 tähenduses ning sellest tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 ([8]) ning komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 543/2011 ([9]) tähenduses seoses päritoluriigi – mis võib tähistada üksnes Lääne-Saharat – märkimisega sellel territooriumil koristatud toodete märgistusel.

(10) Komisjon on pidanud kohtu liidetud kohtuasjades C-779/21 P ja C-799/21 P tehtud otsuses sätestatud tingimustel läbirääkimisi Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelise kirjavahetuse vormis sõlmitud uue lepingu üle, millega muudetakse Euroopa – Vahemere piirkonna lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) protokolle nr 1 ja nr 4 (edaspidi „uus kirjavahetuse vormis leping“) ning millega asendatakse varasem kirjavahetuse vormis leping.

(11) Uue kirjavahetuse vormis lepinguga laiendatakse assotsieerimislepinguga antud kahepoolseid tariifseid soodustusi Lääne-Sahara territooriumilt pärinevatele toodetele, mida Maroko toll kontrollib.

(12) Seoses uue kirjavahetuse vormis lepinguga kutsutakse assotsieerimislepinguga asutatud assotsiatsiooninõukogu üles võtma vastu otsus, millega muudetakse assotsieerimislepingu protokolli nr 4 mõiste „päritolustaatusega tooted“ määratluse ja halduskoostöö meetodite osas, et kehtestada sätted, mis on vajalikud, et kohaldada kõnealust protokolli Lääne-Saharast pärit toodete suhtes ning tagada kaubanduse jätkumine eelkõige puu- ja köögiviljasektoris ning kalandussektoris.

([6]) Euroopa Kohtu 4. oktoobri 2024. aasta otsus kohtuasjas Confédération paysanne *vs.* Ministre de l'Agriculture et de la Souveraineté alimentaire and Ministre de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique, C-399/22, ECLI:EU:C:2024:839.

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj).

([9]) Komisjoni 7. juuni 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 543/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses puu- ja köögiviljasektori ning töödeldud puu- ja köögivilja sektoriga (ELT L 157, 15.6.2011, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2011/543/oj).

(13) Selleks et teha selget vahet ühelt poolt Lääne-Saharast pärit ja Maroko tolliasutuste kontrolli all olevate puu- ja köögiviljasektori toodete ning teiselt poolt Marokost pärit sama sektori toodete märgistamisel, ning liidu tarbijaid nõuetekohaselt teavitada, on uues kirjavahetuse vormis lepingus sätestatud, et liitu importimisel identifitseeritakse Lääne-Saharast pärit ja Maroko tolliasutuste kontrolli all olevad puu- ja köögiviljad viitega toote päritolupiirkonnale, nagu on märgitud päritolusertifikaadil, mis on liitu importimisel nende toodetega kaasas. Lisaks on uues kirjavahetuse vormis lepingus sätestatud, et liit võib lubada Maroko pädevatel ametiasutustel anda kooskõlas liidu õigusaktidega välja Lääne-Saharast pärit värske puu- ja köögivilja kohta, mida Maroko toll kontrollib, sertifikaate liidu turustamisstandarditele vastavuse kohta.

(14) Vastavalt liidu deklaratsioonile, mis tuleb teha uue kirjavahetuse vormis lepingu allkirjastamisel, rahastab liit esmajärjekorras piirkonda ja keskendub võtmesektoritele, nagu vesi, sealhulgas niisutamine, energeetika, kõrbestumise vastane võitlus, vee magestamine kooskõlas säästva arengu põhimõttega. Lepinguosalised rakendavad uue kirjavahetuse vormis lepingu kirjavahetuses ette nähtud ühist hindamismehhanismi. Samas suurendab liit ka humanitaarabi Tindoufi laagritele. Kõnealust abi antakse liidu ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni asjakohaste mehhanismide kaudu ning selle suhtes kohaldatakse humanitaarabi puhul tavapärast tegutsemiskorda. Lisaks toetab komisjon asjakohaseid programme sellistes sektorites nagu haridus, kultuur ja oskuste omandamine.

(15) Kooskõlas liidetud kohtuasjades C-779/21 P ja C-799/21 P kohtu tehtud otsuse punktiga 153 luuakse korrapärane järelevalvemehhanism, sealhulgas ühine hindamismehhanism.

(16) Liit toetab ÜRO pingutusi, et leida vastastikku rahuldav poliitiline lahendus, mis viiks Lääne-Sahara rahva enesemääramiseni viisil, mis vastab ÜRO põhikirjas väljendatud eesmärkidele ja põhimõtetele.

(17) Uus kirjavahetuse vormis leping tuleks allkirjastada, eeldusel et see hiljem sõlmitakse, ning lepingu allkirjastamisel tehtav liidu avaldus tuleks heaks kiita.

(18) Uut kirjavahetuse vormis lepingut tuleks kohaldada ajutiselt kuni selle jõustumiseni,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelise kirjavahetuse vormis lepingu (millega muudetakse Euroopa – Vahemere piirkonna lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) protokolle nr 1 ja nr 4) allkirjastamiseks antakse liidu nimel luba, eeldusel et nimetatud leping sõlmitakse ([10]).

Artikkel 2

Euroopa Liidu avaldus Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelise kirjavahetuse vormis lepingu (millega muudetakse Euroopa – Vahemere piirkonna lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahel) protokolle nr 1 ja nr 4) kohta kiidetakse liidu nimel heaks.

([10]) Lepingu tekst on avaldatud ELT L, 2025/2025, 3.10.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree/2025/2025/oj.

Artikkel 3

Lepingut kohaldatakse kooskõlas lepinguga ja selles sätestatud teatiste alusel ajutiselt kuni selle jõustumiseks vajalike menetluste lõpuleviimiseni.

Artikkel 4

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel, 2. oktoober 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

M. BJERRE